Riikka Holopainen, toimitusjohtaja
Ympäristömerkintä Suomi Oy
10.10.2023

Asia: U 25/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi viherväitteistä

Ympäristömerkintä Suomi Oy kiittää lausuntomahdollisuudesta.

Ympäristöystävällisempien valintojen tekeminen kiinnostaa suomalaisia kuluttajia suuresti. Tutkimusten mukaan enemmistö kuluttajista kokee kuitenkin valintojen tekemisen vaikeaksi, koska monissa tuotteissa ja palveluissa sekä niiden markkinoinnissa käytetään runsaasti epämääräisiä, virheellisiä tai dokumentoimattomia ympäristöväitteitä. Kuluttajien luottamus vastuullisuusviestintään on siksi huolestuttavan alhainen. Alhainen luottamus vahingoittaa myös yrityksiä, joiden ympäristöväitteet ovat todennettuja ja paikkansapitäviä.

Ympäristömerkintä Suomi Oy tukee Euroopan komission ehdotusta viherpesudirektiiviksi. Ehdotus on tärkeä väline merkkiviidakon siivoamisessa sekä luottamuksen ja luotettavuuden vahvistamisessa ympäristöväittämiin ja merkintäjärjestelmiin. Direktiivin tulee kuitenkin varmistaa EU-ympäristömerkin ja muiden virallisten ympäristömerkkien, kuten Joutsenmerkin, yhdenvertainen kohtelu. Ehdotus ei myöskään saa heikentää jo nyt uskottavia virallisia ympäristömerkkejä, jotka täyttävät tiukat vaatimukset ja tekevät vihreistä valinnoista helppoja kuluttajille.

Pohjoismaisella ympäristömerkinnällä on yli 30 vuoden kokemus ympäristömerkkituotteista ja -palveluista. Suomessa Ympäristömerkintä Suomi Oy hallinnoi Joutsenmerkkiä, joka on Pohjoismaiden virallinen ISO14024 standardiin perustuva tyypin 1:n ympäristömerkki. Hallinnoimme myös EU-ympäristömerkkiä Pohjoismaissa. Annamme seuraavat kommentit direktiiviehdotukseen:

EU-ympäristömerkkiä ja muita virallisesti tunnustettuja tyypin I ympäristömerkkejä varten on oltava yhteiset säännöt

Ehdotuksessa viherpesudirektiiviksi Euroopan komissio on ehdottanut tiukkojen vaatimusten asettamista ja valvontamekanismien käyttöönottoa ympäristöväittämille ja ympäristömerkeille. Komissio ehdottaa myös, että EU-ympäristömerkki jätettäisiin direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Ehdotuksen tulisi olla linjassa kuluttajansuojan parantamista (Empowering consumers) koskevan direktiivin kanssa, jossa Joutsenmerkki ja muut virallisesti tunnustetut tyypin I ympäristömerkkijärjestelmät tunnustetaan samanarvoisina. Ehdotusta olisi siksi muutettava, jotta varmistetaan EU-ympäristömerkin ja virallisesti tunnustettujen tyypin I ympäristömerkkien yhdenvertainen kohtelu.

Tämän voi tehdä kahdella tavalla:

1) EU-ympäristömerkki ja muut virallisesti tunnustetut ympäristömerkit, kuten Joutsenmerkki, noudattavat jo nyt tiukkoja vaatimuksia. Virallisesti tunnustetut tyypin I ympäristömerkit olisi sen vuoksi myös jätettävä ehdotetun viherpesudirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle, samalla tavalla kuin EU:n ympäristömerkki. Tämä vaihtoehto olisi parempi.
2) EU-ympäristömerkkiä ja muita virallisesti tunnustettuja tyypin I ympäristömerkkejä varten on oltava samanlaiset säännöt. Viherpesudirektiivin on katettava myös EU-ympäristömerkki.

   Koska viralliset tyypin I ympäristömerkit noudattavat jo nyt selkeitä standardiin perustuvia sääntöjä, niiden EU-hyväksyntä tulisi olla hallinnollisesti mahdollisimman kevyt.

Perustelut:

EU:ssa on tällä hetkellä kourallinen virallisesti tunnustettuja tyypin I ympäristömerkkejä, jotka ovat luotettavia ja joiden on noudatettava tiukkoja määräyksiä. Yksi niistä on Joutsenmerkki, joka on ohjannut kuluttajia kestävämpiin valintoihin jo yli 30 vuoden ajan. Vaatimukset ovat elinkaariperusteisia ja edistävät resurssitehokkuutta, ilmastovaikutusten vähentämistä, kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta, lisäksi asetetaan aina tiukkoja vaatimuksia vaarallisille kemikaaleille. Kriteerit hyväksytään ympäristöministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön asettamassa lautakunnassa.

94 % suomalaisista kuluttajista tunnistaa Joutsenmerkin. Joutsenmerkki on myös Suomen 8. arvostetuin brändi (Taloustutkimus 2023). Tyypin I ympäristömerkkinä Joutsenmerkki asettaa ympäristövaatimuksia, jotka ylittävät viranomaisvaatimukset, ja on myös työkalu vihreään siirtymään.

Katso liite I, kohdat 1, 2, 3 ja 15: Muutosehdotukset

Tyypin I ympäristömerkkien tiukempi valvonta ei tuo lisäarvoa ympäristölle tai kuluttajille

Pohjoismainen ympäristömerkki on tiukasti sidoksissa sekä Pohjoismaiden ministerineuvostoon että pohjoismaisiin viranomaisiin. Tämä vahvistaa Joutsenmerkin uskottavuutta kuluttajien keskuudessa. Viherpesudirektiiviehdotuksen verifiointi ei ole tarpeen virallisesti tunnustetuille tyypin I ympäristömerkeille, koska ne noudattavat jo samoja periaatteita mitä ehdotuksessa on esitetty.

Katso liite I, kohta 15: Muutosehdotukset

Muuta huomioitavaa:

Päällekkäisyyksien välttäminen ja avoimuuden varmistaminen

Ympäristömerkintä Suomi Oy näkee myönteisenä, että päällekkäisyyksien välttämiseksi ei ole pakollista käyttää tuotteen ympäristöjalanjälkeä koskevia tuoteryhmäsääntöjä (PEFCR-sääntöjä) (EU) 2021/2279) ympäristöväittämien perustelemiseksi.

Kuten edellä mainittiin, ympäristöväittämien perustelemista tietyllä menetelmällä kuten ympäristöjalanjäljellä, PEF:llä, ei pitäisi tehdä pakolliseksi sellaisten tyypin I ympäristömerkkien osalta, jotka perustuvat jo elinkaareen arvioimiseen.

Jos tulevaisuudessa laajennetaan tuotteiden ympäristöjalanjälkeä (PEF) ja organisaatioiden ympäristöjalanjälkeä (OEC) koskevien menetelmien käyttöä, sen pitäisi olla jäsenvaltioiden päätös eikä asia, jonka komissio voi ottaa käyttöön pakollisena velvoitteena delegoidussa säädöksessä. PEF:in ”pakkokäytön” ei siis pitäisi olla mahdollista myöskään delegoiduilla säädöksillä.

Katso liite I, kohta 14: Muutosehdotukset

Varmistetaan, että ympäristömerkit ovat tehokkaita välineitä viherpesun torjumiseksi

Sen varmistamiseksi, että ympäristömerkit ovat tehokkaita välineitä viherpesun torjumiseksi, ehdotuksen useita kohtia olisi selvennettävä:

- Virallisesti tunnustetuille tyypin I ympäristömerkeille olisi myönnettävä poikkeus samalla tavalla kuin EU-ympäristömerkille jo myönnetään (katso perustelut yllä).
- Elinkeinonharjoittajien on voitava perustaa ympäristöväittämänsä ympäristömerkkiin ilman lisäasiakirjoja tai -todentamista edellyttäen, että väite perustuu ympäristömerkkikriteerien vaatimuksiin. Koska ympäristömerkkiorganisaatiot varmistavat riippumattoman kolmannen osapuolen valvonnan, ympäristöväittämiä ei tarvitse todentaa tarkemmin.
- Olemassa olevien kansallisten ja alueellisten ympäristömerkkien olisi voitava kehittää kriteerejä uusille tuoteryhmille, huolimatta kiellosta ottaa käyttöön uusia kansallisia ja alueellisia ympäristömerkkejä. Tämä asia on nyt hieman epäselvästi määritetty ehdotuksessa, pitäisi selkeästi tuoda esille, että nykyisiin ympäristömerkkijärjestelmiin on mahdollista lisätä uusia tuoteryhmiä.

- Direktiivin mukaisten ympäristömerkkien luetteloon olisi sisällytettävä kaikki ympäristömerkit, eikä pelkästään virallisesti tunnustettuja ympäristömerkkejä. Näyttää siltä, että termi "virallisesti tunnustettu" on lisätty virheellisesti 8 artiklan 7 kohtaan.
- Tämän direktiivin säännöksiä ei pitäisi olla mahdollista kiertää määrittelemällä merkki vastuullisuus- tai kestävyysmerkiksi tms. ympäristömerkin sijaan. Kaikkia tuotemerkkejä, joilla on vihreä väite, olisi säänneltävä tasapuolisesti. Siksi ehdotamme pientä muutosta ympäristömerkin määritelmään.
- Koska tavoitteena on torjua viherpesua, direktiiviin olisi sisällytettävä ympäristöväittämät kaikissa muodoissaan (kuten kuva, tms.), eikä vain tekstimuodossa tehostetusta kuluttajansuojasta annetun direktiivin mukaisesti.

Katso liite I, kohdat 4-13 ja 16-21: Muutosehdotukset. **Muutosehdotukset ovat liitteessä ruotsin kielellä, ja ne ovat Pohjoismaissa Joutsenmerkkiä hallinnoivien organisaatioiden yhteiset.**

Bilaga I: Förslag till förändringar av direktivet

Liite 1: Muutosehdotukset direktiiviin

Undantag för vissa miljömärkningar från direktivet

Punkt	Artikel	Kommissionens förslag	Svanens ändringsförslag	Rättfärdigande
1.	1. 2 a	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 66/2010 29)	a) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 66/2010 29, **inbegriper andra befintliga officiellt erkända ISO 14024 typ I-miljömärken som förtecknas i bilaga 1 till detta direktiv.**	För att undvika onödiga börda för redan fungerande och tillförlitliga miljömärkningar, som redan i dag omfattas av nationella regler, bör direktivet undanta alla befintliga officiellt erkända miljömärken och inte bara EU-miljömärket.
2.	Skälet (nytt) ska införas efter skäl 8)	Ny	Detta direktiv bör inte heller tillämpas på nationellt officiellt erkända ISO 14024 Typ I-miljömärkningar, som dels redan omfattas av nationella regler i medlemsstaterna i enlighet med kraven i förordning (EU) nr 66/2010, dels erkänns i direktivet om Mer konsumentmakt i den gröna omställningen (2022/92), som ett verktyg för att uppvisa utmärkt miljöprestanda.	Se ändringsförslag ovan.
3.	Bilaga I (ny)	Ny	**Bilaga 1** Förteckning över befintliga miljömärkningar av typ I som är officiellt erkända på nationell/regional nivå: 1. Österrikes miljömärke (ÖSTERRIKE)	Se ändringsförslag 1 och 2. Genom att införa en förteckning över befintliga officiellt erkända

			2. Miljövänlig produkt (TJECKIEN) 3. Svanen (DANMARK, NORGE, SVERIGE, ISLAND, FINLAND) 4. Blue Angel (TYSKLAND) 5. Ungerns miljömärke (UNGERN) 6. Polska miljömärket (POLEN) 7. NL Milieukeur (NEDERLÄNDERNA) 8. Nationellt program för miljöbedömning och miljömärkning i Slovakien NPEHOW (SLOVAKIEN) 9. Katalanska priset för miljökvalitetsgaranti (SPANIEN, KATALONIEN) 10. TCO- Certified (IT-produkter) (SVERIGE)	miljömärkningar kommer alla slags kryphål att täppas till. Listan finns i rapporten: *Genomförande av artikel 11 enligt förordningen om EU:s miljömärke SLUTRAPPORT*
4.	1.2, a)	*Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 66/2010 29)*	Borttagen	För att säkerställa lika villkor bör detta direktiv antingen utesluta alla officiellt erkända miljömärken av typ I eller inget av dem.

Punkt	**Artikel**	**Kommissionens förslag**	**Vårt ändringsförslag**	**Rättfärdigande**
14.	Skälet, nytt införs efter (32)	Ny	**Då Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter, för att komplettera bestämmelserna om styrkande av uttryckliga miljöpåståenden samt meddelandet om dessa, bör det inte medföra obligatoriska skyldigheter för miljömärkning av Typ 1, som redan grundar sig på ett livscykelperspektiv. Kommissionen kan till exempel**	Typ I-miljömärken som följer ISO 14024-standarden måste tillämpa en grundlig livscykelstrategi. För att undvika dubbla krav och tvetydigheter bör det inte vara obligatoriskt att tillämpa PEF. Om lagstiftarna i framtiden vill utöka användningen av PEF bör det vara ett beslut för medlagstiftarna och inte något som kommissionen kan införa

			rekommendera metoderna för ekologiska fotavtryck som ett stödjande verktyg för märkning, men det bör inte göras obligatoriskt i detta direktiv.	som en obligatorisk skyldighet kring lagstiftningsprocessen.
15.	Skäl 40	I situationer där en miljömärkning omfattar kommersiella meddelanden till konsumenter som antyder eller ger intryck av att en produkt har en positiv eller ingen inverkan på miljön, eller är mindre skadlig för miljön än konkurrerande produkter utan märkning, utgör miljömärkningen även ett uttryckligt miljöpåstående. Informationen i ett sådan miljömärkning omfattas därför av kraven på styrkande och kommunikation av uttalade miljöpåståenden.	I situationer där en miljömärkning omfattar kommersiella meddelanden till konsumenter som antyder eller ger intryck av att en produkt har en positiv eller ingen inverkan på miljön, eller är mindre skadlig för miljön än konkurrerande produkter utan märkning, utgör miljömärkningen även ett uttryckligt miljöpåstående. Informationen i ett sådan miljömärkning omfattas därför av kraven på styrkande och kommunikation av uttalade miljöpåståenden. **Miljömärkning som – i enlighet med EN ISO 14024 typ I – uppvisar ett systematiskt livscykelperspektiv samt ett oberoende beslutsfattande organ och produktspecifika absoluta krav bör dock inte omfattas av kraven på styrkande och kommunikation av uttryckliga miljöpåståenden, eftersom styrningen av dessa miljömärkningar kommer att innebära att de redan överensstämmer med syftet för bestämmelserna.**	Såsom redan anges i skäl 39 *följer "påståenden som grundar sig på EU-miljömärket eller dess nationella motsvarigheter en solid vetenskaplig grund, har en öppen utveckling av kriterier, kräver testning och tredjepartskontroll och föreskriver regelbunden övervakning".* Därför finns det inget behov av att införa för många nya krav och kontroller av dessa miljömärkningar. Ytterligare en kontrollnivå kommer bara att innebära en administrativ börda utan mervärde för konsumenterna eller miljön.
16.	Skäl 44	För att undvika ytterligare spridning av nationella eller regionala miljömärkningssystem för Typ 1	För att undvika ytterligare spridning av nationella eller regionala miljömärkningssystem för Typ 1 miljömärkning ISO 14 024 (miljömärkning)	Ändringsförslag för att förtydliga att befintliga miljömärkningar får utvidgas till nya produktgrupper.

		miljömärkning ISO 14 024 (miljömärkning) och andra miljömärkningar, och för att säkerställa bättre samordning på den inre marknaden, bör nya nationella eller regionala miljömärkningsprogram utarbetas enligt unionslagstiftningen. Medlemsstaterna kan dock begära att kommissionen överväger att utarbeta offentliga märkningar på unionsnivå för produktgrupper eller sektorer som ännu inte har sådana märkningar enligt unionslagstiftning och där harmonisering skulle ge ett mervärde för att uppnå målen för hållbarhet och målen för den inre marknaden på ett effektivt sätt.	och andra miljömärkningar, och för att säkerställa bättre samordning på den inre marknaden, bör nya nationella eller regionala miljömärkningsprogram utarbetas enligt. **Detta begränsar dock inte möjligheten för befintliga nationella märkningar att utvidga kriterier för nya produktgrupper.** Medlemsstaterna kan dock begära att kommissionen överväger att utarbeta offentliga märkningar på unionsnivå för produktgrupper eller sektorer som ännu inte har sådana märkningar enligt unionslagstiftning och där harmonisering skulle ge ett mervärde för att uppnå målen för hållbarhet och målen för den inre marknaden på ett effektivt sätt.	
17.	7.1	Medlemsstaterna skall se till att miljömärkningar uppfyller kraven i artiklarna 3-6 och kontrolleras i enlighet med artikel 10.	Medlemsstaterna skall se till att miljömärkningar uppfyller kraven i artiklarna 3-6 och kontrolleras i enlighet med artikel 10. **Om en miljömärkning uppvisar ett systematiskt livscykelperspektiv, produktspecifika absoluta krav samt ett oberoende beslutsfattande organ behöver miljömärkningen endast**	För att undvika en alltför tung administrativ börda bör miljömärkningar som arbetar med ett livscykelperspektiv, fastställer produktspecifika krav och har ett oberoende beslutsfattande organ endast vara föremål för kontroll av styrningen och inte av kraven i artiklarna 3–6, eftersom detta redan

			kontrolleras i enlighet med artiklarna 8 och 10.	kommer att uppfyllas på grund av miljömärkenas karaktär.
18.	8.2, d)	Kraven för miljömärkningar har tagits fram av experter som kan intyga dess vetenskapliga tillförlitlighet och har överlämnats för samråd till en grupp av olika aktörer som har granskat dem och säkerställt dess relevans ur ett samhällsperspektiv.	Kraven för miljömärkningar har tagits fram av experter som kan intyga dess vetenskapliga tillförlitlighet och har överlämnats för samråd till en grupp av olika aktörer som har granskat dem och säkerställt dess relevans ur ett samhällsperspektiv. **Det beslutsfattande organet för de produktspecifika kraven i miljömärkningsprogrammet måste bestå av en grupp som speglar samhället och inte bara omfattar branschen själv.**	Att ha oberoende miljömärkningsprogram skulle också kräva att experterna bakom kraven, liksom det beslutsfattande organet, i detta avseende skulle vara oberoende av de branscher som kommer att använda miljömärkning. Branscherna bör rådfrågas i samrådsprocessen, men de slutliga besluten om kriterier bör fattas självständigt.
19.	8.3	Från och med den [Publikationsbyrån: infoga datum = dagen för införlivandet av detta direktiv] får inga nya nationella eller regionala miljömärkningssystem inrättas av medlemsstaternas offentliga myndigheter. Nationella eller regionala miljömärkningsprogram som inrättats före detta datum får dock fortsätta att tilldela miljömärkning på unionsmarknaden, förutsatt att de uppfyller kraven i detta direktiv.	Från och med den [Publikationsbyrån: infoga datum = dagen för införlivandet av detta direktiv] får inga nya nationella eller regionala miljömärkningssystem inrättas av medlemsstaternas offentliga myndigheter. Nationella eller regionala miljömärkningsprogram som inrättats före detta datum får dock fortsätta att tilldela miljömärkning på unionsmarknaden **och utvidgas till att omfatta nya produktgrupper,** förutsatt att de uppfyller kraven i detta direktiv.	Det är viktigt att betona att befintliga miljömärkningar också kommer att kunna utvidga och ta fram krav för nya produktgrupper. VIKTIGT!

20.	8.7	Kommissionen ska offentliggöra och uppdatera en förteckning med *officiellt erkända* miljömärkningar som får användas på unionsmarknaden efter den [Publikationsbyrån: för in datum = dagen för införlivande av detta direktiv] i enlighet med punkterna 3, 4 och 5.	Kommissionen ska offentliggöra och uppdatera en förteckning med miljömärkningssystem som **uppfyller kraven i detta direktiv och** som får användas på unionsmarknaden efter den [Publikationsbyrån: infoga datum = dagen för införlivande av detta direktiv] i enlighet med punkterna 3, 4 och 5.	Termen "officiellt erkänd" används *endast* för särskilda offentliga miljömärken. Detta ändringsförslag innebär ett förtydligande eftersom förteckningen över miljömärkningar kommer att omfatta alla miljömärkningar som godkänns i enlighet med detta direktiv och inte bara de officiellt erkända miljömärkningarna. VIKTIGT!
21.	9	Medlemsstaterna ska se till att den information som används för att styrka uttryckliga miljöpåståenden granskas och uppdateras av näringsidkare när det finns omständigheter som kan påverka påståendets korrektheten, och senast fem år från den dag då den information som avses i artikel 5.6 tillhandahålls. I översynen ska näringsidkaren kontrollera den bakomliggande information som använts för att säkerställa att kraven i artiklarna 3 och 4 uppfylls till fullo. Det uppdaterade uttryckliga miljöpåståendet ska kontrolleras i enlighet med artikel 10.	Medlemsstaterna ska se till att den information som används för att styrka uttryckliga miljöpåståenden granskas och uppdateras av näringsidkare när det finns omständigheter som kan påverka påståendets korrektheten, och senast fem år från den dag då den information som avses i artikel 5.6 tillhandahålls. I översynen ska näringsidkaren kontrollera den bakomliggande information som använts för att säkerställa att kraven i artiklarna 3 och 4 uppfylls till fullo. **Kraven på ett miljömärkningssystem ska ses över senast vart 5:e år. Detta innebär dock inte att näringsidkarna måste lämna in all dokumentation på nytt om kraven inte har ändrats.** Det uppdaterade uttryckliga miljöpåståendet ska kontrolleras i enlighet med artikel 10.	Det bör framgå tydligare att kravet på miljömärkning också behöver ses över vart 5:e år, men att detta inte innebär någon skyldighet för näringsidkarna att lämna in all dokumentation igen om kraven inte ändras. Annars skulle detta kunna bli en administrativ börda utan mervärde.